

Plasy

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Kralovice

Nadmořská výška: 350 m n. m.

Počet obyvatel: 2 697

Adresa URL: www.plasy.cz

Okres: Plzeň-sever

GPS souřadnice: 49.934490N, 13.390354E

První pís. zmínka: 1144 (877 let)

PSČ: 331 01

Památky a zajímavosti Plasy

Historické památky evropského významu, krásná příroda a přirozená spádovost vytvořily z Plas nejvýznamnější centrum turistického ruchu celého regionu severního Plzeňska.

Nachází se zde perla barokní architektury - komplex bývalého cisterciáckého kláštera v Plasích. Jeho kořeny sahají do r. 1144, kdy tehdejší kníže Vladislav II., pozdější král Vladislav I., vydal zakládající listinu pro klášter. Roku 1145 přišel na místo nového kláštera konvent (sbor mnichů) pod vedením opata Konráda.

Z původní středověké dispozice se dochovaly pouze fragmenty, jelikož celý klášter byl vypálen husity v roce 1421. Současnou monumentální podobu získal areál barokní přestavbou v letech 1661 až 1739, na které se podíleli především stavitelé J. B. Mathey (prelatura, sýpka a kostel sv. Václava) a J. B. Santini (konvent). V roce 1785 byl výnosem císaře Josefa II. z r. klášter zrušen. Celý majetek přešel do správy "Náboženského fondu". V r. 1824 odkoupil celé panství tehdejší státní ministr a kancléř rakouského císařství Klement Lothar Václav Pomuk Metternich - Winneburg. Kancléřem byly realizovány poslední stavební úpravy. Od r. 1945 spravuje významnou část bývalých klášterních budov stát. V r. 1995 se rozsáhlý areál stal Národní kulturní památkou, registrovanou pod rejstříkovým číslem 1507.

Celý komplex tvoří: budova klášterního konventu, barokní sýpky, prelatura, hospodářský dvůr s věží sv. Floriána, kostel Nanebevzetí Panny Marie a Metternichova hrobka - hřbitovní kostel sv. Václava.

Součástí národní kulturní památky je i kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Bernarda, hřbitov s domem hrobníka, litinová kašna a kandelábry a sloup v prostoru před budovou prelatury.

KonventK neunikátnější části kláštera patří budova konventu. Barokní přestavba byla dokončena v roce 1739. Na úpravách se podíleli tehdejší významní stavitelé a umělci Jean Baptiste Mathey, Jan Blažej Santini Aichel, Kilián Ignác Dientzenhoffer, Matyáš Bernard Braun, Jakub Antonín Pink a další. Celý konvent je postaven na dubových pilotách (jejich množství se odhaduje na 5100 ks), na kterých je položen rošt z dubových trámů. Unikátní větrací a především přetlakový vodní systém udržuje dubovou konstrukci neustále pod vodou, aby byla zachována její pevnost a stabilita. Autorem celého návrhu by J.B. Santini. V prohlídkovém okruhu je možné shlédnout ambitové chodby, dvě kaple (sv. Bernarda a sv. Benedikta), nemocniční křídlo, barokní pisoáry, knihovni sál, čítárnu a zimní refektář.

Barokní sýpkaDalším unikátem je budova sýpky s raně gotickou patrovou královskou kaplí sv. Václava a sv. Máří Magdalény. Budova sýpky je třípatrová, ve střední části s věží s barokním hodinovým strojem z roku 1686, který je dodnes denně ručně natahován. V současné době je barokní sýpka ve správě Národního technického muzea v Praze.

PrelaturaPůvodně reprezentační sídlo opata, později upravena kancléřem Metternichem na letní sídlo.

Dochoval se nádherný tzv. Zámecký sál, který zdobí stropní freska - Vítězství nad pohanstvím od Lišky. Nad schodištěm do sálu je další cenná freska Jákobův žebřík opět od Jana Kryštofa Lišky a nad krby v sále potom dva obrazy - barokní Samson a Dalila a Král David z 2. poloviny 19. století. V současné době se tento sál využívá pro koncertní vystoupení a výstavy, je ve správě Národního technického muzea v Praze.

Galerie Strettiů v NKP Klášter Plasy V galerii jsou umístěna díla Viktora, Jaromíra a Maria Strettiů, která tvoří průřez celou jejich uměleckou tvorbou. Nechybí ani vrcholná díla, která patří do zlatého fondu zejména českého grafického umění.

Působení rodiny Stretti zanechalo v Plasích hlubokou kulturní stopu, která pokračuje až do současné doby. Počátky působení v Plasích jsou spojeny s MUDr. Karlem Stretti, který zde byl ve službách rodu Metternichů jako osobní lékař. Od roku 1873 do roku 1886, kdy rodina v Plasích žila, podnítila řadu kulturních aktivit v oblasti divadelní, hudební a výtvarné. Především synové Viktor a Jaromír se jako renomovaní výtvarníci vraceli k tematice Plas ve svých uměleckých dílech. V těchto tradicích pokračoval i Mario Stretti a doposud žijící umělci, Karel Stretti a jeho syn Jakub Stretti.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Stavba zachována na původním románském půdorysu včetně románského zdiva (asi 1/3 hmoty).

Kostel zdobí Hlavní oltář r. 1666 s bohatou figurální výzdobou od J. Škréty. Dále severní transept s dvěma ostáři a jižní transept také s dvěma oltáři.

Velmi významným prvkem jsou řezané lavice a zpovědnice z doby opata Trojera. Mezi další skvost patří raně barokní varhany z dílny loketského varhanáře Abrahama Starcka. Koncem 90. let 20. století byly varhany ve špatném technickém stavu, jen zřídka využívány k liturgickým účelům a už vůbec ne jako koncertní nástroj. Koncem 20. století bylo rozhodnuto o celkové rekonstrukci varhan. Restaurování varhan se ujal varhanář Vladimír Šlajch a restaurování dekorativních prvků a figurální výzdoby prováděl Václav Stádník.

Současné s opravou varhan probíhaly i stavební úpravy interiéru kostela. V srpnu 2006 již bylo možné přivést části varhan do Plas a začít s instalací a intonací. 5. září 2006 byly oficiálně předána vlastníku - Římskokatolické farnosti Plasy, zastoupené administrátorem P. Reginaldem Pavlem Větrovcem. Celková suma na opravu varhan činila okolo deseti milionů korun. Nejvyšší částku, 7,5 mil. Kč, darovala nadace Packard Humanities z USA prostřednictvím Centra pro ochranu a restaurování architektury (CORA) o.s., ve spolupráci s ateliérem Hulec & Špička, architekti. Dále přispělo Ministerstvo kultury ČR částkou 2,5 mil. Kč. Lichtenštejnsko-švýcarská nadace International Music and Art Foundation splnila svůj závazek a uhradila zbývající polovinu příspěvku - 30 tis. USD.

19. září 2006 proběhla v zimním refektáři plaského kláštera a v kostele Nanebevzetí Panny Marie tisková konference, na které byly zástupcům tisku, rozhlasu a televize představeny opravené plaské varhany. Zprávu o významné události přinesla poté většina českých deníků. 29. září 2006 byla připravena oslava návratu varhan zpět do plaského kostela. Od 15,30 hod začala slavnostní pontifikální mše svatá, při které plzeňský biskup Mons. František Radkovský, hlavní celebrant, požehnal vzácný nástroj. Na varhany hrál varhaník premonstrátského kláštera v Praze na Strahově, Vladimír Roubal. Od 18,00 hod se konal slavnostní koncert, při kterém na varhany hrál Jaroslav Tůma, zpíval Richard Sporka, dále účinkovali bratři Jiří a Zdeněk Šediví (trubky) a Martin Kaplan (housle).

Rekonstrukce varhan byla provedena věrně do doložitelné původní podoby - shoduje se tedy se stavem z doby vzniku.

